

Це дає змогу максимально наблизити навчальний процес до потреб учнів та полегшити у майбутньому їхню адаптацію до студентського життя. У старшій школі розвинених країн світу реалізується широкий спектр курсів за вибором і факультативів. Як правило, ці форми занять не обмежуються рамками базових освітніх галузей (англійська мова, математика, історія, наука, іноземна мова). Пропоновані учням курси за вибором і факультативи відображають інтереси підлітків, формують і вдосконалюють навчальні вміння та безпосередньо пов'язуються з майбутньою кар'єрою.

Ключові слова: зміст освіти, школа, варіативний компонент, Україна, зарубіжний досвід.

Література

Кизенко В. І. (2018). *Варіативний компонент змісту освіти в основній і старшій школі: теорія і практика: [монографія]*. Київ: Вид. Дім «Слово».

Локшина О. (ред.) (2006). *Старша школа зарубіжжя: організація та зміст освіти: [кол. монографія]*. Київ: Богданова А. М.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗУМІННЯ МЕТИ ІНКЛЮЗІЇ В УКРАЇНІ ТА ЗА ЇЇ МЕЖАМИ

Лариса Кондратенко, д. псих. н., с. н. с.

Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
м. Київ, Україна

Метою дослідження є висвітлення специфіки розуміння мети інклюзивного навчання в Україні та за її межами.

Доведено, що інклюзія в навчанні справедливо вважається дієвим засобом соціалізації дітей з особливими потребами, надання їм можливості отримати повноцінну середню освіту, вийти за межі квартири або спеціалізованого навчального закладу, зав'язати дружні стосунки з однолітками. В Україні інклюзія розглядається як важливе завдання Нової школи і зараз досить активно впроваджується в життя.

Водночас, як здається, саме поняття «інклюзія» інколи розуміється дещо звужено — як просте включення дитини із особливими потребами в колектив звичайного класу загальноосвітньої школи.

В такій постановці проблеми головним завданням стає «навчання» дитини, а питання «соціалізації» відступають на другий план. Такий підхід є зовсім не новим. На перших етапах широкого впровадження інклюзії в країнах заходу, там теж був період спрощеного розуміння мети цього процесу.

Англійський психолог, який є одним з ідеологів інклюзії, P.W. Соопер (2004) застерігав проти такого підходу: «Коли слово стає занадто вживаним і підчас неточно вживаним, існує небезпека не тільки того, що воно втратить своє первинне значення, задля якого і було створене, але й цілі для яких воно створювалось... Зрозуміло, що коли ми говоримо про соціальне включення, ми є зацікавлені в активній участі та взаємодії з іншими людьми. Коли ми говоримо про інклюзивну освіту, ми також говоримо про соціальну інтеграцію, але ми до того ж піклуємося про активну участь індивіда в процесах формального навчального процесу» (Соопер, 2004: р. 219).

Міністерство освіти і науки України (2019) розглядає інклюзію як спосіб отримання освіти, коли учні або студенти з особливими освітніми потребами навчаються в загальному освітньому середовищі за місцем свого проживання, — і це є альтернативою інтернатній системі, за якою вони утримуються та навчаються окремо від інших дітей, або домашньому та індивідуальному навчанню (Інклюзивне навчання, 2019).

З'ясовано, що як свідчить аналіз англійських джерел (Bennathan M., Vohall M., Соопер P., Hughes L.A., Norwich B., Lewis A.) там панує дещо інше розуміння інклюзії як «включення». Форма такого включення може бути різною — дитина може навчатися у спеціальній «nurture» групі, подібній до класів підвищеної індивідуальної уваги в системі диференційованого навчання, відвідувати лише окремі уроки або просто брати участь у шкільних святах. Головне завдання — сформувати мотивацію до навчально та ігрової взаємодії з іншими дітьми, подолати страх спілкування між дітьми з особливими потребами і тими, яких відносять до групи норми, сприяти розвитку когнітивних здібностей, які активно розвиваються в процесі такого спілкування.

Ключові слова: інклюзія, навчання, діти з особливими потребами.

Література

Інклюзивне навчання. Сайт МОН України. (2019) [Електронний ресурс] URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>

Cooper, P. (2004). Is 'inclusion' just a buzz word? *Emotional and Behavioral Difficulties*, 9 (4), 219–222. DOI: 10.1177/1363275204051391

ПІДРУЧНИК ЯК СКЛАДОВА КУРИКУЛУМУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ПОЛЬЩІ

Наталія Коханова

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна

Розглядаючи підручник як засіб навчання і як складову курикулуму з англійської мови в початковій школі Польщі, зауважимо, що іноземна мова входить в перелік обов'язкових предметів для вивчення з першого класу в польській початковій школі. Підручник на уроках у початковій школі – важливий і необхідний елемент навчання. У підручниках міститься методично організований мовний матеріал, тренувальні вправи для опрацювання матеріалу з різних видів мовленнєвої діяльності, граматичний довідковий матеріал і додатки (пісні, вірші, словник тощо).

Завдяки аудіовізуальним матеріалам, що містять автентичний контент у вигляді цікавих текстів, збагачених привабливими ілюстраціями, учитель має можливість проводити цікаві уроки, на яких мова стає головним інструментом для спілкування та знайомства з оточуючим світом.

У польських початкових школах вчителі обирають підручники, які відповідають вимогам Національного курикулуму. Ми розглянули навчальні матеріали однієї з варшавських початкових шкіл.

У Державній початковій школі № 1 ім. капітана Вітольда Пілецького (Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 STO im. Rtm. Witolda Pileckiego) в першому, другому і третьому класах початкової школи уроки англійської мови проводяться з використанням підручників Fairyland видавництва Express Publishing. Для уроків англійської мови, які проходять тричі на тиждень,